

Motion till riksdagen 2009/10:A204

av **Kalle Larsson m.fl. (v)**

Kvinnokonventionen 30 år

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram förslag till en strategi för att implementera FN-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw).

2 Inledning

Vänsterpartiet har i andra motioner problematiserat regeringens jämställdhetspolitik och visat på strategier för att komma vidare i arbetet mot könsdiskriminering. FN-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw), även kallad kvinnokonventionen, är ett instrument för detta. I år fyller kvinnokonventionen 30 år. Vi kan dock konstatera att det fortfarande, 30 år efter att konventionen antogs, finns stora brister när det gäller jämställdheten mellan kvinnor och män i Sverige. Klass och kön är fortfarande avgörande för fördelningen av tid, resurser och makt i samhället. Fortfarande har kvinnor lägre inkomst och mindre makt och inflytande i samhället än män (SCB, Lat-hund om jämställdhet 2008). Fortfarande står kvinnor för den största delen av det obetalda arbetet med hem och barn. Fortfarande är kvinnor oftare långvarigt sjukskrivna än män. Den moderatledda regeringens politik har dessutom ökat orättvisorna och minskat jämställdheten.

Trots att en generell välfärd och en väl fungerande offentlig sektor är grundläggande för jämställdheten mellan män och kvinnor har regeringen sedan valet 2006 gjort stora försämringar av arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen. Samtidigt har regeringen sänkt skatten för dem som har arbete och avskaffat förmögenhetsskatten. Nedsänkningarna i socialförsäkringssystemet har slagit särskilt hårt mot kvinnor som grupp. Kvinnor är oftare visstidsanställda, deltidsarbetslösa, föräldralediga, ensamstående med barn eller långtidssjukskrivna än män.

Fel! Okänt namn på

Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Enligt fyra delmål ska kvinnor och män ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattandet, ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut, ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor samt ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Målen antogs av riksdagen 2006.

Vänsterpartiet menar att målen för jämställdhetspolitiken är ett steg i rätt riktning. Men vi saknar ett tydligt könsmaktsperspektiv på flera områden, inte minst en könsmaktsförståelse av mäns våld mot kvinnor. Den politik som regeringen bedriver saknar tyvärr feministisk skärpa och uppvisar brist på insikt i hur olika politikområden påverkar varandra och vilka konsekvenser reformer får i kvinnors vardag. Vänsterpartiet anser därför att formerna för jämställdhetspolitiken, liksom dess innehåll, bör förändras radikalt. I denna motion vill vi lyfta fram kvinnokonventionen som ett konkret verktyg för jämställdhetsarbetet.

3 Konventionens historik och innehåll

Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) är en internationell människorättskonvention som antogs av FN:s generalförsamling 1979. Sverige undertecknade konventionen som första land 1980, och i september 1981 hade 20 länder ratificerat konventionen och den kunde träda i kraft. År 2006 hade konventionen ratificerats av 185 länder (över 90 procent av världens stater). Kvinnokonventionens fakultativa protokoll som ger individuell klagorätt och möjlighet till undersökningsförfarande av en stat vid allvarliga kränkningar av konventionen tillträdde av Sverige 2003.

Kvinnokonventionen består av 30 artiklar, varav de första 16 består av definitioner och rättigheter. Artikel 2 och 3 behandlar den grundläggande förpliktelsen att avskaffa all slags diskriminering av kvinnor. I artiklarna 5–16 ges mer specifika förpliktelser. Resterande artiklar behandlar kommitténs arbete, rapportering, undertecknande av konventionen samt tvister rörande tolkningen. Inledningen till konventionen är ett uttalande om vilka åsikter, orosmoment och förhoppningar som ligger bakom skapandet av själva konventionen.

Konventionen kräver specifikt stopp för all diskriminering av kvinnor och flickor i det politiska och offentliga livet vad gäller nationalitet, utbildning, arbetsliv, hälso- och sjukvård, ekonomi, sport, kulturliv, äktenskap och familjeangelägenheter. Genom att acceptera konventionen förbinder sig staterna att vidta en rad åtgärder för att göra slut på all slags diskriminering av kvinnor.

3.1 Artikel 1 – Definition av ”diskriminering av kvinnor”

I konventionen avser uttrycket ”diskriminering av kvinnor” varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

3.2 Artikel 2 – Skyldighet att avskaffa diskriminering av kvinnor

Konventionsstaterna fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former. De är eniga om att på lämpligt sätt och utan dröjsmål inrikta sin politik på att avskaffa diskriminering av kvinnor och åtar sig i detta syfte att:

- ? vidta lämpliga lagstiftnings- och andra åtgärder, vid behov innefattande påföljder, som förbjuder all diskriminering av kvinnor
- ? skapa rättsligt skydd för kvinnors rättigheter på samma grunder som för män och att genom behöriga nationella domstolar och andra offentliga institutioner säkerställa ett effektivt skydd för kvinnor mot varje diskriminerande handling
- ? avstå från varje diskriminerande handling eller förfarande mot kvinnor och säkerställa att myndigheter och offentliga institutioner handlar i överensstämmelse med denna skyldighet
- ? vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor från enskilda personers, organisationers eller företags sida
- ? vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att ändra eller upphäva gällande lagar och förordningar, sedvänjor eller bruk som innebär diskriminering av kvinnor
- ? upphäva alla nationella straffbestämmelser som innebär diskriminering av kvinnor.

4 Cedaw-kommitténs rekommendationer till Sveriges regering

Konventionen har ett internationellt uppföljnings- och kontrollorgan, Cedaw-kommittén, som granskar staterna vart fjärde år. Sveriges regering sänder inför granskningen in en rapport om sin syn på hur lagstiftningen skyddar kvinnor från diskriminering samt vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra skyddet för kvinnors mänskliga rättigheter. Regeringen har presenterat sju rapporter sedan ratificeringen av kvinnokonventionen, den senaste år 2006. I Sverige,

Fel! Okänt namn på

liksom i många andra länder, tas också en skuggrapport fram av olika NGO:er (icke-statliga organisationer). Den senaste skuggrapporten presenterades år 2007 av Sveriges kvinnolobby och Cedaw-nätverket. Den kritik som kommittén utifrån rapporterna riktar gentemot staterna är dock endast rekommendationer.

I skuggrapporterna från 2001 och 2007 rapporterades om brister och diskriminering av kvinnor på flera områden, t.ex. insatser mot mäns våld mot kvinnor, utbildningsområdet, löner och arbetsliv, insatser mot prostitution och trafficking, grundlagen samt hälso- och sjukvården.

År 2008 kom Cedaw-kommittén med kommentarer och rekommendationer till följd av regeringens senaste rapport och skuggrapporten. Kommittén är bl.a. bekymrad över den statliga utredning (SOU 2007:67) som drar slutsatsen att regeringsformen är könsblind. Sverige uppmanas därför att göra en granskning av samtliga grundlag utifrån ett könsperspektiv. Kommittén är oroad över den låga andelen kvinnor på höga befattningar inom den akademiska världen och i det privata näringslivet. Kommittén är även oroad över att mindre än 20 procent av föräldraledigheten tas ut av fäder. Kommittén oroas också över den höga förekomsten av våld mot kvinnor och flickor, särskilt hedersrelaterat våld och våld i nära relationer, samt över den låga andelen åtal och fällande domar.

Vidare är kommittén oroad över att socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor varierar mellan kommunerna och att vissa kommuner inte erbjuder skydd till alla utsatta kvinnor, t.ex. kvinnor med funktionsnedsättning. Kommittén uttrycker även sin oro över rapporter från Socialstyrelsen som visar på brister i jämställdheten inom hälso- och sjukvården.

5 Kvinnokonventionen som redskap för förändringsarbete

Sverige har länge aktivt arbetat med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). För att implementera konventionen finns bl.a. en strategi utarbetad som syftar till att göra barnkonventionen till ett aktivt instrument som riktar sig till samliga offentliga organ och verksamheter. Trots detta finns det fortfarande mycket kvar att göra innan Sverige lever upp till barnkonventionen. Det handlar inte minst om att öka allmänhetens kunskap om vad barnkonventionen innebär. Kvinnokonventionen är på liknande sätt en osynliggjord FN-konvention. Det är få som åberopar och använder sig av konventionen. De som arbetar med att synliggöra och göra konventionen till ett redskap för förändringsarbete är främst ideella organisationer med små resurser.

Det finns exempel på andra länder där man arbetat mer aktivt och konkret med konventionen. San Francisco antog 1998 en lokal Cedaw-stadga som förbinder San Francisco att fullt ut implementera konventionens principer (USA har ännu inte tillträtt konventionen). Det tillsattes även en arbetsgrupp med samlad kompetens inom området som har till uppgift att erbjuda vägledning och uppföljning. Arbetsgruppen utarbetade en femårig handlingsplan för

Fel! Okänt namn på

implementeringen av konventionen. Detta och andra exempel kan ligga till grund för att i Sverige utveckla arbetet med kvinnokonventionen.

Vänsterpartiet menar att regeringen aktivt borde arbeta för att kvinnokonventionen, på samma sätt som barnkonventionen, blir ett levande dokument som kan fungera som ett redskap för konkret handling för organisationer, myndigheter och politiska beslutsfattare på olika nivåer i samhället.

Regeringen bör därför återkomma med förslag på en strategi för att implementera kvinnokonventionen och göra den lika känd och använd som barnkonventionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 22 september 2009

Kalle Larsson (v)

Marianne Berg (v)

Josefin Brink (v)

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)